

ВЕЙПІНГ – БЕЗПЕЧНА АЛЬТЕРНАТИВА ТЮТЮНОКУРІННЮ ЧИ БОМБА СПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ

Т. І. Толокова¹, А. С. Московкіна²

¹*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

²*Кременчуцький медичний коледж імені В. І. Литвиненка*

Зниження поширеності куріння традиційних сигарет серед молоді в нашій країні відбувається на тлі збільшення популярності альтернативних видів куріння, у тому числі електронних сигарет, дія яких на організм ще недостатньо вивчена. Тому дослідження поширеності вживання електронних сигарет серед підлітків і планування протидії в формуванні нового виду залежності є актуальним.

VAPING AS A SAFE ALTERNATIVE TO A SMOKING OR A TIME BOMB

T. I. Tolokova¹, A. S. Moskovkina²

¹*Horbachevsky Ternopil National Medical University*

²*V. Lytvynenko Kremenchuk Medical College*

A decrease in the prevalence of smoking traditional cigarettes among young people in our country is taking place against the backdrop of an increase in the popularity of alternative types of smoking, including electronic cigarettes, while the effect of this type of smoking on the body is still not well understood. Therefore, studies of the prevalence of electronic cigarette smoking among adolescents and counteraction planning in the formation of a new type of addiction is relevant.

Вступ. У сучасній медицині гостро стоїть питання вживання населенням, особливо молоддю, як альтернативи тютюнокурінню електронних сигарет, або вейпінгу. Фахівці системи охорони здоров'я за результатами досліджень виявили збільшення кількості захворювань, що призводять до серйозних структурно-функціональних розладів в організмі [1, 3]. Особливо наражаються на небезпеку молоді люди, які постійно вживають ацетат вітаміну Е.

Мета роботи – розкрити та науково обґрунтувати доцільність заборони вживання електронних сигарет. Зменшення шкідливого впливу на здоров'я населення за рахунок ознайомлення з інформацією та доведення її до підлітків.

В Україні майже кожен п'ятий підліток (13–15 років) є споживачем електронних сигарет відповідно до результатів Глобального опитування молоді щодо вживання тютюну. Існують дослідження, які вказують, що, люди, які намагаються відмовитися від куріння за допомогою електронних сигарет, мають менший

шанс на успіх, порівняно з тими, хто ці пристрої не використовує [1, 2].

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, кількість вейперів зростає з 7 млн в 2011 р. до 41 млн в 2018 р., і, згідно з прогнозами, до 2022 р. користувачів електронних сигарет буде 55 млн. Популярність електронних сигарет зростає після висновку Агенції з контролю за якістю харчових продуктів і медикаментів (FDA) при Міністерстві охорони здоров'я і соціальних служб США про їх дозвіл до застосування. Міністерство охорони здоров'я України наголошує на ризику виникнення залежності й небезпеці для здоров'я вейпінгу та відсутності впливу на існуючу залежність від тютюнокуріння звичайних сигарет [7].

Дослідники Центру з контролю та профілактики захворювань США (CDC) розглянули понад 450 випадків ушкоджень легень, пов'язаних із курінням. У 30 випадках виявлено взаємозв'язок із вейпінгом, пацієнти мали ураження легень, зокрема запалення, ушкодження альвеол та частинки жиру в тканинах легень, що має назву ліпоїдна пневмонія. Вчені шко-

ли медицини Нью-Йоркського університету провели дослідження та з'ясували, що пара від електронних сигарет спричиняє ушкодження ДНК, що може призвести до розвитку ракових захворювань [5, 6].

Доведено, що куріння електронних сигарет підвищує ризики хронічних обструктивних захворювань легень, раку легень та серцево-судинних захворювань, оскільки до їх складу входять хімічні речовини, такі, як нікотин, тетрагідроканабінол, токоферолу ацетат, важкі метали та канцерогени, гліцерин і пропіленгліколь. Окрім того, регулярне використання ароматизованих рідин, особливо солодких, також може створювати серйозні ризики для здоров'я. Адже більшість з цих рідин є подразниками, що викликають запалення дихальних шляхів, спричиняють розвиток пухлин, знижують опірність організму до вірусних захворювань тощо [4, 7, 8].

Основна частина. Для реалізації активної протидії вейпінгу на базі Кременчуцького медичного коледжу імені В. І. Литвиненка було створено експериментальну групу (ЕГ) – 28 студентів, які завершують навчання, та контрольну групу (КГ) – 27 студентів нового набору віком від 14–16 років. В обох групах було проведено анкетування стосовно обізнаності студентів із теми: «Вейпінг – безпечна альтернатива цигарок чи бомба сповільненої дії».

Аналіз даних опитування встановив, що студенти з ЕГ мали такі результати: студенти, які хоч раз вживали електронну сигарету – 10; студенти, які постійно вживають IQOS – 5; студенти, які за певних причин погодяться спробувати вейпінг – 8; студенти, які категорично не вживали – 5 (17,6 %). А в КГ виявлено такі результати: студенти, які мали досвід вживання електронної сигарети – 8; студенти, які постійно вживають вейп – 6; студенти, які при певних обставинах не відмовляться – 9; студенти, які взагалі переконано не вживали – лише 4, що становить 14,8 % опитаних.

Причинами виявлення зацікавленості вейпінгом найчастіше було бажання випробувати нові відчуття для уникнення стресу в 75 та 70 % відповідно, що доводить необґрунтоване поширення серед молоді інформації про заспокійливий вплив на нервову систему саме цього виду речовин. У КГ мотивацією до вживання вейпінгу в 15 (55,6 %) було бажання позбутись тютюнової залежності, яку студенти оцінювали самостійно. На відміну від 10 (35,7 %) в ЕГ, що вказує насамперед на усвідомлення студентами-початківцями відсутності психофізіологічної залежності від тютюнокуріння. Серед факторів ініціюючих використання IQOS до 50 % в обох групах належить пошук

нових методів уникнення стресових ситуацій, у 64,3 й 66,7 %, відповідно, ЕГ та КГ – відсутність вогню, попелу й незалежність через це від наявності або відсутності попільничок й смітників у зоні куріння, що не викличе, в свою чергу, обурення оточуючих людей; відсутність неприємного запаху й присмаку, що свідчить про привабливість для дітей та підлітків щодо впливу на центральну нервову систему через рецепторний апарат смакового аналізатора.

Після аналізу отриманих даних було вжито запобіжних заходів у формі спеціальних бесід зі студентами в ЕГ із метою доведення до відома молоді інформації про необхідність профілактики, шкідливість та протидію вейпінгу.

Окремо спеціальні профілактичні бесіди «Вейпінг – безпечна альтернатива цигарок чи бомба сповільненої дії» в КГ не проводили. Студенти цієї групи отримували певну інформацію про вживання електронної сигарети в буденному житті із засобів масової інформації та реклами.

Профілактичні дії дали такі результати: в ЕГ студенти, які постійно вживали електронну сигарету, відмовились від цього в 3 (60 %) випадках, а студенти, які вагались чи вживати електронну сигарету, переконались у недоцільності й ризику від цього з 8 на 11 студентів. У КГ при повторному опитуванні оцінка результатів відповідей не виявила змін від стартового анкетування, що свідчить про недостатність популяризації в державних засобах масової інформації правил здорового способу життя та шкідливості звичок, які деструктивно впливають на організм людини, а також наявність комерційної реклами виробників комплектацій IQOS й мережі торгівельних організацій.

Висновки. Результати дослідження довели, що вивчення питання впливу електронних сигарет на організм позитивно змінює ставлення свідомої молоді до заборони використання вейпінгу.

Необхідно продовжувати профілактичну просвітницьку роботу з дітьми та підлітками стосовно заборони, шкідливості й дотримання обережності щодо недостатньо досліджених речовин й їх вживання.

Заборонити електронні сигарети, які мають смакові добавки в складі рідини, для зменшення привабливості куріння для дітей і підлітків.

Припинити виробництво та реалізацію вживання електронних сигарет, що є небезпекою та загрожує зниженням рівня здоров'я нації. Вейпінг допомагає позбутись тютюнокуріння, але сприяє зародженню нової залежності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Добрянська О. В. Куріння електронних сигарет як чинник ризику для здоров'я сучасних підлітків / О. В. Добрянська // Здоровье ребенка. – 2018. – Т. 13, № 5. – С. 456–461.
2. URL : <https://www.apteka.ua/article/461679>.
3. Дунай В. И. Курение в студенческой среде: мотивация, уровень никотиновой зависимости и психологические особенности курящих / В. И. Дунай, Н. Г. Аринчина, В. Н. Сидоренко // Медицинский журнал. – 2015. – № 3. – С. 59–61.
4. URL : <https://tsn.ua/svit/u-ssha-lyudi-pomirayut-vid-veypingu-mediki-znayshli-zakonomirnist-1411029.html>.
5. Christopher Brown J. Electronic cigarettes: product characterisation and design considerations / Christopher J. Brown, James M. Cheng. // Tob Control. – BMJ. – 2014. – No. 23. – P. ii4–ii10. DOI: 10.
6. St. Helen G. Tob Control / G. St. Helen // 2018. – Vol. 27. – P. s30–s36. DOI:10.1136/tobaccocontrol-2018-05432.
7. URL : <https://life.pravda.com.ua/health/2019/11/7/238838/>.
8. URL : <https://phc.org.ua/news/elektronni-sigareti-vbivayut-zhittya-7-pacientiv-vryatuvati-ne-vdalosya>.

Отримано 07.11.19